

Rast Nakış Beste

Âmed Nesîm-i Sûh-u Dem

NEY

Hâce Abdülkâdir Merâgî

Usûlü : **Düyek** [8/8]

♩

A med ne si mi sub hu
Sul ta nı ma sul ta nı

3
dem Ter sem ki a za reş kü ned
ma Rah med be kü n her ca nı ma

6
Tah ri ki zül fi an be reş Tah ri
En dem ki can ber leb re sid En dem

10
ki zül fi an be reş Ez ha bı bî da
ki can ber leb re sid Hem ra hî kü n i

13
reş kû ned a man Ez ha bı bî da reş kû ned Ten
mâ nı ma a man Hem ra hî kü n i mâ nı ma

17
na dir na det de re dil li

19
ney Ten na dir na det

21
de re dil li ney Ah te ne ni ta dir

24
ney te ne ni ta dir

26
ney dir Hem ney dir ney kü Ez
Hem ra hî kü n i

28

ha bı bî da reş kû ned a man Ez ha bı bî da reş
mâ nı ma a man Hem ra hî kün i mâ nı ma

M a r a g a l ı

Abdülkâdir-i Merâgî

**Amed nesim-i subhudem
Tersem ki azareş küned
Tahrîki zülf-i anberes
Ezhabı bî-dareş küned**

**Sultanıma sultanıma
Rahmed bekün her canıma
Endem ki can berleb resid
Hem rahî kün imânıma**

D ü y e k Usûlleri

- *) Sekiz zamanlıdır.
- *) İki Sofyan'dan meydana gelir.
- *) 8/8 ve 8/4 lük değerlerde vurulur
- *) 8/4 lük mertebesi Ağır Düyek adını alır.

Düyek D a r b Usûlü

[8 / 8] m e r t e b e s i

- 1 . Darb : (Düm) / [1/2 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 2 . Darb : (Te-Ek) / [1 Zamanlı ve Kuvvetli]
- 3 . Darb : (Tek) / [1/2 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 4 . Darb : (Dü-Üm) / [1 Zamanlı ve Kuvvetli]
- 5 . Darb : (Te-Ek) / [1 Zamanlı ve Zayıf]

Kaynak :

1) ' Türk Musikisinde Usuller ve Kudüm ', M. Hurşit UNGAY

2) ' Türk Müsiki Nazariyatı ve Usûlleri-Kudüm Velveleleri ' İsmail Hakkı ÖZKAN [1941- 2010]

Türk bestecisi Abdülkadir Meragi 1353 veya 1360 yılında İran'ın Meraga şehrinde doğdu. İtrî'den önceki klasik Türk müziği bestecilerinin en büyüğü olarak kabul edilir. Müzik kuramı yazarlarının da en önemlisi sayılan Abdülkadir Meragi (Batı kaynaklarında İbni Gaybî diye geçer) aynı zamanda güzel sesli bir hafız, orta derecede bir hattat ve ozandı. İlk müzik derslerini, dönemin değerli bilgin ve müzikçilerinden olan babası Gıyaseddin Gaybî'den aldı. Sonra dönemin belli başlı bilginlerinin ve sanatçılarından öğrencisi oldu. Genç yaşta babasını yitirince, Meraga'dan ayrılarak Celayirlilerin başkenti Tebriz'e gitti. 1377'de, üçüncü Celayirli hükümdarı Hüseyin'in (1374-1382) düzenlediği beste yarışmasını kazanınca, hükümdarın yakınları arasına girdi. Hüseyin'den sonra Celayirli tahtına çıkan ve başkenti Bağdat'a taşıyan Sultan Ahmet'in de gözde sanatçılarından oldu. 1393'te Bağdat'ı ele geçiren Timur tarafından, birçok bilgin ve sanatçıyla birlikte Semerkand'a götürüldü ve Timur'un en değer verdiği sanatçılardan biri haline geldi. 1399'da Timur'un Tebriz'de oturan oğlu Miranşah'ın çevresine girdi. Miranşah'ın uygunsuz davranışlarını, çevresindekilerin etkisine yoran Timur, oğlunu yoldan çıkardıkları gerekçesiyle çevresindekilerin öldürülmesi emrini verince, Abdülkadir, son anda kaçmayı başarak, yeniden Sultan Ahmet'in eline geçen Bağdat'a sığındı.

Ama, 1401'de ikinci kez Bağdat'ı kuşatan Timur'un eline düştü. Yargılanarak, ölüm cezasına çarptırıldı. Ceza yerine getirileceği sırada Kur'an'dan bir sure okumaya başlayınca sesinin güzelliği ve müzikteki ustalığı sayesinde bağışlandı. Timur'un sarayında tekrar eski yerini aldı. Timur'dan sonra tahta çıkan Halil Mirza ve Şahruh'un saraylarında çalıştı. 1421'de Osmanlı Sultanı Murat II'ye, Makasid'ül Elhan (Ezgilerin Amaçları) adlı kitabını armağan etmek için Bursa'ya geldi. Kısa bir süre sonra Herat'a döndü ve orada veba salgınında öldü.

Günümüze, Abdülkadir Meragi'nin olduğu ileri sürülen 40 kadar beste kalmıştır ama, başlıca bestelerinin yok olduğu, günümüze ulaşanların ise orta derecede besteler olduğu düşünülmektedir. Üstelik bu bestelerin de bir bölümünün Abdülkadir tarafından değil, ona özenen ve onun adını kullanan daha sonraki besteciler tarafından yapılmış olabileceklerinden kuşkulıdır. Uzmanların, Abdülkadir'in olduğu konusunda görüş birliğine vardıkları bestelerin başlıcaları şunlardır: Segâh Kâr-ı Şeşâgâz, Hüseyini Kâr, Mahur Kâr, Rast Nakış Kârçe, Pençgâh Ağır semai, Irak Yürük semai.

Abdülkadir Meragi kitapları

Cami'ül Elhan (Ezgilerin Toplamı, 1415). Farsça yazılmış bu yapıt makamlar, usuller, çalgılar, şarkı söyleme tekniği ve eski müzik ustaları üstüne bilgiler verir.

Makasid'ül Elhan (Ezgilerin Amaçları, 1421). Farsça yazılmış bu kitapta makamlar ve çeşitli çalgılar üstüne bilgiler verilir (bu çalgıların bazılarını Abdülkadir Meragi bulmuştur).

Kenz'ül Elhan (Ezgiler Hazinesi). Günümüze kalmamıştır. Abdülkadir'in öteki kitaplarında adı geçen bu yapıtın makamlar, çalgılar, usuller üstüne bilgiler veren ve ebced notasıyla yazılmış besteler içeren bir kitap olduğu sanılmaktadır.

Kitab'ül Edvar (Kuramsal Müzik Kitabı). Türkçe yazılmış tek kitabıdır. Makamlar, usuller ve çalgılar üstüne bilgiler içerir.